

История на Ротари

Често питали Пол Харис дали в онзи студен зимен ден, в който основал Ротари, той е мислел, че поставя началото на едно световно движение. Най-добрият отговор на този въпрос са може би думите му, казани по случай годишнина на Ротари малко преди смъртта му, на 27 януари 1947 година. "Не, през 1905 г. не виждах такова бъдеще. Когато човек засажда фиданка в ранна пролет, може ли да е сигурен, че от нея ще израсне здраво дърво? Може ли да е сигурен в това и да не се съобразява с капризите на времето и с благоразположението на съдбата? Едва след като види първата пъпка може да мисли за бъдещата сянка."

Ротарианското движение се родило на 23 февруари 1905 година, когато Пол Харис, тогава млад юрист, който се чувствал самотен в разрастващия се Чикаго, Илинойс, САЩ, се срещнал с трима приятели, с които да обсъди една своя идея. Приятелите били Силвестър Шиил, търговец на въглища, Густавус Е. Лоер, минен инженер, и Хирам Шори от шивашкия бизнес. Те се срещнали в офиса на Лоер (711 стая) в сградата Unity Building. За 80-годишнината на Ротари офисът е възстановен в първоначалния му вид с оригиналните мебели от онова време и посещаван от хиляди ротарианци и техните семейства. След събарянето на сградата през 1989 г. той е внимателно демонтиран, като е запазен интериорът, включително вратите и радиаторите. През 1993 г. Бордът на директорите на РИ взе решение стая 711 да бъде възстановена на 16 етаж в Световната централа на РИ в Евънстон.

Идеята на Пол била бизнесмените да се събират периодично в името на приятелството и да разширяват кръга си от познанства в света на бизнеса и професионализма.

В спора се родила идеята да се създаде мъжки клуб, в който да членуват по един представител на всеки бизнес и професия. Било решено всяка следваща сбирка да предоставя възможност на членовете да се запознават с призванията на колегите си и да представят своя бизнес, а седмичните сбирки да стават на територията на отделните бизнеси, които се редуват. Това редуване било с цел да запознава всеки един от членовете с професията на другия. И оттук названието Ротари ("rotary" - въртящ).

Четиримата основатели са от американски, германски, шведски и ирландски произход и като продукт на американската тогавашна действителност се оказват подходящите родители на създаденото от тях движение.

След присъединяването на петия член - Хари Рагълс - групата започва официално да се нарича Ротари клуб от Чикаго. Първият списък (1905) представя тридесет членове и Силвестър Шиил като президент; Уил Йенсън - брокер недвижими имоти - секретар; Ръгълс - касиер, и доктор Уил Неф, зъболекар, като официален представител. Пол Харис отказвал какъвто и да е пост в клуба и става негов президент едва две години по-късно. Ръгълс бил човекът, превърнал хоровото пеене в навик, който се практикува и до днес на сбирки на Ротари.

Новината за новата организация се разнесла бързо. Скоро броят на членовете нараснал толкова много, че срещите на територията на отделните бизнеси се оказала неудачна и те започнали да се срещат всяка седмица в ресторанти и хотели.

Три години след основаването на чикагския клуб бил сформиран втори такъв в Сан Франциско, Калифорния. На следващата година били сформирани още три такива

клуба. Пред 1910 година броят на клубовете на територията на САЩ достигнал 16, а членовете - 1500.

През 1910 година Ротари свиква първия си конгрес в Чикаго и шестнадесетте клуба се обединяват като Национална асоциация на клубовете Ротари. Пол Харис е избран за президент на асоциацията, а Чесли Пери, който е член на клуба в Чикаго от 1908 година, е избран за секретар и остава на този пост до пенсионирането си през 1942 година. Елмер Рич е първият касиер, а Руфус Чапен е заемал този пост от 1912 г. до смъртта си през 1945 година.

Идеалът на Ротари започва да се оформя през този начален период, когато Артур Фредерик Шелдон става член на чикагския клуб. Като човек, който преподава новата наука Изкуството да се привличат клиенти, той е убеден, че на бизнеса трябва да се гледа като на средство, което служи на обществото, и на първия конгрес на Ротари през 1910 година той цитира фразата: "Този, който служи на събратята си, той печели най-много." Следващата година Франк Колинс, един от първите лидери на Ротари от Минеаполис, Минесота, също говори за това, колко важно е да се служи на другите, и представя идеята, че един клуб трябва да е изграден на принципа "Не бъди егоистичен в делата си". Променени като "Този, който служи най-добре, той печели" и "Служи над собствените си интереси", те бързо са възприети от всички ротарианци и стават девиз върху клубните емблеми на Ротари. Официално са провъзгласени за мото на конгреса през 1950 година в Детройт, Мичиган. По-късно законодателният съвет решава, че девизът на Ротари интернешънъл ще е "Service Above Self" - "Служи над собствените си интереси".

Първият опит на Пол Харис да учреди клуб извън границите на САЩ е в Манитоба, Канада, където след няколко неуспешни опита клубът е сформиран през 1911 година. Този клуб става международен. През 1911 година се ражда "The National Rotarian", който е предвестник на The Rotarian magazine - официално издание на Ротари.

Веднъж преминало Атлантика, движението бързо се разраства, в резултат на което на конгреса в Дулут, Минесота, през 1912 година организацията вече се нарича Международна асоциация на клубовете Ротари и по-късно през 1922 името ѝ е съкратено на Ротари интернешънъл. Първият президент неамериканец е Лесли Пиджън от Канада и е избран на конгреса в Атланта през 1917 година.

Първата емблема на Ротари е обикновено колело на каруца в момент на движение като символ на "цивилизация и движение". Идеята е на гравьора Монтаг Биър, член на чикагския клуб, и повечето останали клубове възприемат колелото в един или друг вариант. Едва през 1922 година било решено да се възложи изработването на емблема, която да е само една и еднаква за всички ротарианци.

Съответно през 1923 година зъбчатото колело с 24 зъбеца и шест спици се възприема за символ, като се добавя и ключ на оста, за да покаже, че колелото е работещо, а не в застой. На конгреса в Далас, Тексас, през 1929 година е представено официалното описание на емблемата. Кралското синьо и златно са избрани за официални цветове на Ротари, а флагът на Ротари е решено да е бял с колелото, изобразено в средата. И до днес, поставен на ревера, този знак отличава всички ротарианци по света.

Първият Ротари клуб в страна, в която не се говори английски, е формиран през 1916 година в Хавана, Куба. Така Ротари започва да преодолява не само нацио-

нални граници, но и езикови бариери. Ротари става наистина световна организация след 1920 г., когато движението достига до Южна и Централна Америка, Африка, Австралия и Азия. Тази широка подкрепа удостоверява универсалността на организацията, доказвайки, че принципите ѝ са жизнени и допринасят за превъзможване на различията в расите, цвета, вероизповеданието, езика и географското разположение.

Движението Ротари поставя основите на други световноизвестни организации като Международно общество на децата инвалиди, основано през 1922 година и наричано днес Международна рехабилитация, а също така и организацията ЮНЕСКО, идеята за която се родила на една конференция на Ротари в Лондон, Англия, през 1942 г.

След Втората световна война като главна цел на една агенция на Ротари, известна като Фондация Ротари, се обсъжда изграждането на един по-добър свят чрез образователни и благотворителни проекти, предвиждащи международен обмен и разбирателство. Освен с тази си дейност фондацията е известна и с това, че е една от най-големите световни организации, отпускащи стипендии за международно обучение.

По много поводи основателят Пол Харис проявя интерес в разработването на фонд дарения с постъпления от целия свят, които да позволяват на практика да се осъществява важна част от международната дейност на Ротари. Фондацията Ротари официално съществува от 1928 г., когато конгресът в Минеаполис одобрява и внася поправки във вътрешните закони на Ротари интернешънъл, за да бъде институцията под надзора на петима попечители, броят на които в края на осемдесетте години се увеличава на тринадесет.

Фондацията Ротари оттогава е напълно зависима от доброволните дарения на ротарианци и неротарианци от целия свят. Сериозен източник на финанси са вноските от по 1000 и повече щатски долара във фондацията, срещу които дарителите получават знак "Пол Харис" (одобрен през 1957 година от попечителите на фондацията), удостоверяващ този им принос. Знакът "Пол Харис" може да се дава и на лица ротарианци и неротарианци, ако същата сума е внесена в негова чест.

През 1985 година фондацията става инициатор на една програма с невидан досега обхват, наречена "PolioPlus Program". По същество това е програма, чиято задача е да имунизира всички деца в света срещу паралич до 2005 година и да насърчи ваксините срещу други детски заболявания. За покриване на стойността на необходимата ваксина **Ротари предприема една грандиозна кампания за набирането на 120 милиона щатски долара**. Усилията в тази насока доведоха до набирането на 230 милиона щатски долара в подаръци и в брой. Този успех е ознаменуван на Международния конгрес във Филаделфия, Пенсилвания.

Други значими програми на фондацията са: Matching Grants - стипендии, които са в подкрепа на сериозни проекти на клубовете Ротари и дистриктите; The Health, Hunger and Humanity (3-H) програма.

В редица страни по време на Втората световна война някои Ротари клубове се разпускат, но по-късно голяма част от тях се включват в Ротари интернешънъл. В семейството на Ротари се включват Италия (1946), Германия и Япония (1948) и Испания (1977). Клубовете в някои страни под комунистическо управление остават разформирвани до 1989 година, когато след съгласувани усилия и политически промени Ротари се появява отново в Източна Европа. През същата тази година клубове се появиха в Будапеща - Унгария, и Варшава - Полша. През 1990 година Ротари навлезе в бившия

Съветски съюз, и то за първи път с учредяването на московския Ротари клуб. Настъпленieto продължи със сформиранието на клубове в Чехословакия, Югославия, бившата Източна Германия и България.

Сега в Ротари членуват около 1.2 млн. ротарианци - мъже и жени, обединени в над 30 000 клуба. Ротари клубове има в 164 страни - т. е. ние сме в 8 от 10 страни по света.

Това е накратко историята на тази клубна организация в служба на света, осъществена идея на един млад човек, почувствал се самотен, и как тя през годините става мотивиращ фактор за служба чрез приятелство.

В своята автобиография "Моят път към Ротари" основателят Пол Харис говори за силата на Ротари чрез метафората за пълноводна река: "Голямата река е рожба на стотици, вероятно хиляди малки поточета и бързеи, които тичат надолу по стръмните - склонове на планината, пеейки, нетърпеливи да се влеят в коритото на голямата река. Това е то Ротари. Ротари е голям благодарение на приноса на хилядите ротарианци от целия свят!"

Ротари в България

Можем да се гордеем, че у нас само пет години след основаването на първия клуб в Европа (извън Обединеното кралство) са правени проучвания за условията за създаване на Ротари клуб, а на 22 април 1933 г. се подписва протоколът за учредително събрание на софийския Ротари клуб. Членове на клуба са изтъкнати личности: учени, предприемачи, финансисти и др., които със своята безкористна служба на обществото и страната допринасят много за развитието и на България, и на ротарианството, за да се стигне през 1940 г. до обявяването на България за самостоятелен дистрикт (област). И въпреки двукратната забрана на ротарианското движение в нашата страна – през 1941 и 1951 г. духът на Ротари се възражда през 1991 г. и повече от 10 години увлича със своята магия стотици български мъже и жени, изпълвайки сърцата и душите им с решимост да работят всеотдайно, безкористно и с любов за България, за българския народ, за човечеството.

Сега в България има 50 Ротари клуба с над 1800 ротарианци в почти всички големи градове. От началото на възстановяването на ротарианското движение досега българските ротарианци са помогнали на нашето общество с програми и действия за над половин милион долара.

Ротари ни обедини в една ротарианска област заедно със Северна Гърция, Югославия и Македония и с този мултинационален дистрикт Ротари още веднъж доказва на света, че изпреварва политиците и може да обедини бизнесмени, професионалисти и лидери в професиите в една организация, поставила си високата цел да служи на обществото.